

BANKA POPULLORE E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

Në mbështetje të nenit 64, paragrafi (1), pika 22) o të Ligjit të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 3/02, 51/03, 85/03, 40/04, 61/05 dhe 129/06) dhe neni 68, paragrafi (1), pika 2) të Ligjit të Bankave ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 67/07), Këshilli i Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut miratoi:

V E N D I M

për menaxhimin e rrezikut valutor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 17/08)

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

1. Ky vendim përcakton metodologjinë për menaxhimin e rrezikut të monedhës, e cila përfshin:

- metodën e përcaktimit të pozicioneve të hapura valutore të bankës në valuta individuale;
- mënyra e përcaktimit të pozicionit agregat valutor;
- treguesit e ekspozimit ndaj rrezikut valutor;
- menaxhimin e rrezikut të monedhës, dhe
- mënyra dhe afatet për raportim në Bankën Popullore të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejme: Banka Popullore).

2. Rreziku valutor, në kuptim të këtij vendimi, është rreziku i humbjes nga ndryshimet në kursin e këmbimit dhe/ose ndryshimi i vlerës së denarit në raport me vlerën e valutave të tjera të huaja.

3. Banka është e detyruar të krijojë sistem për identifikimin, matjen, monitorimin dhe kontrollin e rrezikut valutor ndaj të cilit është e ekspozuar në operacionet e saj.

Me rastin e themelimit të sistemit nga paragrafi (1) i kësaj pike, banka është e obliguar t'i përfshijë të gjitha aktivitetet dhe transaksionet të cilat në evidencën bilancore dhe jashtëbilancore regjistrohen në valutë dhe në denarë të indeksuar me klauzolë valutore, dhe të cilat, në përputhje me rregullat e kontabilitetit, konvertohen në baza të rregullta.

II. METODA E PËRCAKTIMIT TË POZICIONEVE TË HAPURA TË KËMBIMIT DHE TREGUESVE TË EKSPOZIMIT TË RREZIKUT VALUTOR

4. Treguesit e ekspozimit të bankës ndaj rrezikut valutor janë:

- raporti i pozicionit të hapur valutor në valutë të veçantë ndaj aktiveve të veta të bankës dhe
- raporti i pozicionit agregat valutor me aktivet e veta të bankës.

5. Pozicion i hapur i këmbimit valutor në valutë që përfaqëson përmbledhje të:

- pozicioni neto spot, i cili është i barabartë me diferencën midis aktiveve të bilancit në valutë të huaj dhe detyrimeve të bilancit në valutë të huaj në atë valutë;
- pozicioni i ardhshëm neto i cili është i barabartë me diferencën midis të gjitha shumave që do të merren dhe të gjitha shumave që do të paguhen në bazë të kontratave të ardhshme të valutës, duke përfshirë kontratat e së ardhmes në valutë dhe kryegjënë e kontratave të shkëmbimit të valutës që nuk përfshihet në pozicioni në vend;
- pozicionet jashtë bilancit (garancitë e parevokueshme, letrat kreditore të pambuluara dhe instrumente të ngjashme), të cilat klasifikohen në kategoritë e rrezikut Ç dhe D dhe/ose për të cilat banka është e sigurt se do të kryejë një pagesë dhe ka probabilitet që ajo të bëjë nuk mund t'i mbledhë ato;
- pozicionet jashtë bilancit (letërkredi, garanci etj.) në favor të bankës, nga të cilat banka pret me besueshmëri të realizojë arkëtim (flukse hyrëse).

Pozicionet e bilancit nga paragrafi (1), pika 1) e kësaj pike, të cilat klasifikohen në kategoritë e rrezikut C, Ç dhe D, paraqiten në masën që banka pret të arkëtojë, pra zvogëlohen në përputhje me vendimin për administrimin e rrezikut të kredisë dhe rregulloren e kontabilitetit në fuqi. Pozicionet nga paragrafi (1) i kësaj pike shprehen në denarë me zbatimin e kursit të mesëm të Bankës Popullore në ditën e llogaritjes.

6. Pozicioni i hapur valutor llogaritet për çdo valutë të veçantë të paraqitur në bilancin e bankave.

7. Pozicioni i hapur valutor nuk përfshin pozicionet e bankës në valutë që rezultojnë nga operacionet e saj në emër dhe llogari të tjerëve.

8. pozicioni i hapur valutor mund të jetë pozicion i gjatë valutor ose pozicion i shkurtër valutor.

Pozicioni i hapur valutor është i gjatë kur mjetet valutore (në dhe jashtë bilancit) janë më të mëdha se pasivja valutore (në dhe jashtë bilancit), respektivisht dallimi midis aktives valutore (në dhe jashtë bilancit) dhe pasives valutore (në dhe jashtë bilancit) ka parashenjë pozitive (+).

Pozicioni i hapur valutor është i shkurtër kur aktivi i këmbimit valutor është i shkurtër (në dhe jashtë bilancit) është më i vogël se pasivja në valutë (në dhe të drejtë bilancit), domethënë diferenca ndërmjet aktiveve në valutë (në dhe jashtë bilancit) dhe pasivja në valutë (në dhe jashtë bilancit) ka parashenjë negative (-).

9. Shuma e të gjitha pozicioneve të hapura gjatë valutës në valuta të veçanta, të shprehura në denarë, paraqet pozicionin agregat të gjatë valutor të bankës.

Shuma e të gjitha pozicioneve të hapura të shkurtra valutore në valuta individuale, e shprehur në denarë, paraqet pozicionin agregat të shkurtër valutor të bankës.

10. Shuma më e madhe ndërmjet pozicionit agregat të shkurtër valutor dhe pozicionit agregat të gjatë valutor (në vlerë absolute) nga pika 9) e këtij vendimi, përfaqëson pozicionin agregat valutor të bankës, domethënë ekspozimin total të bankës ndaj rrezikut valutor.

III. KUFIZIMI I EKSPOZIMIT TË RREZIKUT TË VALUTËS

11. Pozicioni agregat i këmbimit valutor mund të arrijë në maksimum 30% të mjeteve vetanake të bankës.

12. Banka është e detyruar të ruajë pozicionin agregat valutor brenda kufijve të pikës 11) të këtij vendimi.

13. Nëse banka e tejkalon kufirin e përcaktuar në dy ditë rresht, ajo është e detyruar që të nesërmen t'i paraqesë Bankës Popullore një shpjegim me shkrim për arsyet që kanë çuar në mbitërheqjen, si dhe të deklarojë masat për reduktimin e tij brenda afatit të limitit të caktuar.

Banka Popullore mund të urdhërojë bankë të veçantë të zvogëlojë brenda kufirit të caktuar brenda afatit të caktuar, duke vendosur masa për këtë qëllim.

IV. MENAXHIMI I RREZIKUT VALUTOR

14. Banka është e detyruar të krijojë sistem për menaxhimin e rrezikut valutor, si dhe të miratojë politikë dhe procedura të përshtatshme për identifikimin, matjen, mbikëqyrjen dhe kontrollin e rrezikut valutor.

15. Banka është e detyruar të matë dhe mbikëqyrë çdo ditë rrezikun valutor.

Banka duhet të masë efektin në të hyrat dhe shpenzimet nga operacionet në valutë dhe në denarë me një klauzolë valutore në baza ditore për valutë të veçantë, gjegjësisht banka është e detyruar të zbatojë kurset ditore duke përdorur kurset e duhura.

16. Këshilli mbikëqyrës i bankës miraton politikën nga pika 14) e këtij vendimi.

Këshilli mbikëqyrës shqyrton përshtatshmërinë e politikës së miratuar të paktën në baza vjetore.

Këshilli mbikëqyrës, me propozim të Këshillit për menaxhim e rrezikut, është i obliguar të përcaktojë formën, përmbajtjen dhe dinamikën e raportimit të Këshillit Mbikëqyrës për aktivitetet e bankës në valutë dhe në denarë me klauzolë valutore.

Këshilli Mbikëqyrës dhe Këshilli Drejtues janë të obliguar të sigurojnë sistem të kontroleve të brendshme, si dhe të sigurojnë mbikëqyrje dhe kontroll të rregullt të aktiviteteve në valutë dhe në denarë me klauzolë valutore dhe zbatimin e rregulloreve dhe politikave dhe procedurave të brendshme të bankës.

17. Këshilli i menaxhimit të rrezikut është i detyruar të paktën të:

- Të krijojë një politikë të menaxhimit të rrezikut valutor dhe të mbikëqyrë zbatimin e saj;
- Bën propozime për avancimin e politikës;
- Kryen vlerësim të sistemit të menaxhimit të rrezikut valutor të bankës;
- Analizon efektet e menaxhimit të rrezikut valutor në rezultatet e operimit të bankës;
- Përcakton kufijtë e brendshëm për raportin e pozicionit të hapur valutor (të gjatë dhe të shkurtër) për valutë të veçantë me fondet e veta dhe i rishikon rregullisht këto kufij;
- Përcakton kufi të brendshëm për raportin e pozicionit agregat valutor me mjetet vetanake dhe e rishikon rregullisht këtë kufi;
- Përcakton përjashtimet e mundshme nga kufijtë e specifikuar dhe delegon përgjegjësitë vendimmarrëse për zbatimin e këtyre përjashtimeve;

- Kryen analiza të raporteve mbi ekspozimin e bankës ndaj rrezikut valutor dhe mbikëqyrjen e aktiviteteve të ndërmarra për menaxhimin e këtij rreziku;
- Mbikëqyr kushtet ekonomike dhe kushtet tjera në të cilat vepron banka, me qëllim të parashikimit të ndryshimeve të mundshme në aktivitetet në valutë dhe në denarë me klauzolë valutore, kursin e këmbimit dhe rrezikun valutor;
- Veprimtari të tjera në pajtim me Ligjin e Bankave dhe aktet e brendshme të bankës.

18. Këshilli drejtues i bankës është i detyruar që së paku të:

- krijojë dhe zbatojë procedura për identifikimin, matjen, mbikëqyrjen dhe kontrollin e rrezikut valutor të bankës, në pajtim me politikën;
- krijojë dhe zbatojë sisteme të përshtatshme për matjen e ekspozimit të bankës ndaj rrezikut valutor;
- krijojë dhe zbatojë sisteme të përshtatshme për mbikëqyrjen dhe matjen e fitimeve dhe humbjeve nga aktivitetet e shprehura në valutë të huaj;
- sigurojë kushte për mbikëqyrjen dhe vlerësim të rregullt të politikës dhe zbatimit të saj;
- vendosë procedura për vlerësimin e ndikimit të produkteve të reja në ekspozimin ndaj rrezikut valutor;
- mbikëqyr kushtet ekonomike dhe kushtet tjera në të cilat vepron banka, me qëllim të parashikimit të ndryshimeve të mundshme në aktivitetet në valutë dhe në denarë me klauzolë valutore, kursin e këmbimit dhe rrezikun valutor;
- Përgatit dhe propozon formën, përmbajtjen dhe mënyrën e raportimit Këshillit Mbikëqyrës dhe Këshillit për Menaxhimin e Rrezikut në lidhje me aktivitetet në valutë dhe në denarë me klauzolë valutore, me qëllim të menaxhimit efikas të rrezikut valutor ndaj të cilit banka është e ekspozuar;
- kryejë veprimtari të tjera në pajtim me Ligjin e Bankave dhe aktet e brendshme të bankës.

19. Politika e menaxhimit të rrezikut valutor duhet të jetë në pajtim me natyrën, shtrirjen, llojin dhe ndërlikueshmërinë e aktiviteteve në valutë dhe në denarë me klauzolë valutore që banka i kryen dhe planifikon t'i kryejë.

20. Politika e menaxhimit të rrezikut valutor duhet të përmbajë të paktën:

- qëllimet dhe parimet e bankës gjatë kryerjes së veprimtarisë në valutë dhe në denarë me klauzolë valutore dhe gjatë marrjes dhe menaxhimit të rrezikut valutor;
- kufizimet e qarta dhe të sakta për ekspozimin e bankës ndaj rrezikut valutor, të paktën brenda kufijve të kreut III të këtij vendimi;
- kompetencat dhe autorizimet e përcaktuara qartë në lidhje me aktivitetet në valutë dhe në denarë me klauzolë valutore dhe menaxhimin e rrezikut valutor, sipas pjesëve organizative dhe sipas personave (vendeve të punës).

Në rast se, në mbështetje të Ligjit të Bankave, banka i nënshtrohet mbikëqyrjes së konsoliduar, politika e menaxhimit të rrezikut valutor mbulon administrimin e rrezikut valutor në nivel të grupit bankar.

21. Procedurat për zbatimin e politikës së menaxhimit të rrezikut të këmbimit valutor duhet të mbulojnë të paktën:

- a. sistemi i mbajtjes së librit të punës;
- b. sistemi i raportimit te Këshilli i Menaxhimit dhe i Mbikëqyrës, të paktën për:
 - pozicionin e hapur valutor sipas valutës;
 - pozicionin agregat valutor;
 - fitimet dhe humbjet e realizuara nga operacionet në valutë (përfshirë denarë me klauzolë valutore).
- c. sistemet e kontrollit të paktën në:
 - kompetencat dhe autoritetet e vendosura;
 - respektimi i kufijve për kufizimin e ekspozimit ndaj rrezikut valutor;
 - regjistrimin e transaksioneve;
- ç. metodën e kryerjes së testimit të stresit për qëllime të ekspozimit të bankës ndaj rrezikut valutor, në përputhje me aktet nënligjore të përcaktuara nga Banka Popullore.

V. NJOFTIMI I BANKËS POPULLORE

22. Banka ka për detyrë që në baza ditore t'i dorëzojë Bankës Popullore raporte për pozicionin agregat valutor, në mënyrën, formën dhe afatet e përcaktuara nga guvernatori i Bankës Popullore.

VI. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

23. Për zbatimin e këtij vendimi, guvernatori i Bankës Popullore do të miratojë udhëzim me formularë për raportet.

24. Dispozitat e këtij vendimi zbatohen për degët e bankave të huaja.

25. Ky Vendim hyn në fuqi tetë ditë pas botimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë, ndërsa do të zbatohet nga 1.1.2009.

26. Me fillimin e zbatimit të këtij vendimi, pushon së vlefshmi Vendimi për përcaktimin dhe llogaritjen e pozicioneve të hapura valutore të bankave "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 103/2001- tekst i konsoliduar).

V.nr.02-15/I-5/2008
31.1.2008
Shkup

Mr. Petar Goshev
Guvernatori
Kryesuesi
i Këshillit të Bankës Popullore
të Republikës së Maqedonisë